

A TPB melletti Szakirodalmi Információs Munkacsoportról

A Könyvtári és Informatikai Kamara meghívására 1993. május 27-én az OSZK-ban tájékoztató hangzott el a Tudománypolitikai Bizottság mellett működő, 1992. november 12-i ülésén létrehozott Szakirodalmi Információs Munkacsoportról. Tekintettel arra, hogy *első alkalommal* kerül a szakirodalmi (vagy könyvtári) informatika egy tárcaközi kormányzati szerv elé, talán nem teljesen felesleges mellékelni az ülés meghívóját, az előterjesztés címlapját és tartalomjegyzékét, továbbá az ülésről készült 1992. december 14-i „Emlékeztető” vonatkozó részét.

Azon túlmenően, hogy az eredeti előterjesztés, amihez 16 hozzászólás érkezett, tárcák, testületek, tanszékek, rektorok stb. által már a szakma egy része előtt ismert volt a TPB által kért koncepció, jóval szélesebb körben, tulajdonképpen a szakma teljes nyilvánossága előtt a koncepció bővített vázlata elhangzott az MKE Sárospatakon 1992. augusztus 13–16. között tartott vándorgyűlésén, amelynek bevezetőjét „Nemzeti erőforrásunk, az információ” címmel *Andráshalvy Bertalan* MKM miniszter tartotta. Ezt követte jelen közlemény szerzőjének „Az országos szakirodalmi információs politika” c. előadása. Ezek a vándorgyűlés egyéb közleményei mellett, megjelentek a *Tudományos és Műszaki Tájékoztató 1992. november–decemberi* számában.

A Kamara előtt tartott beszámoló tehát nem annyira a TPB koncepciójára koncentrált, mint inkább az általa létrehozott Szakirodalmi Információs Munkabizottságra. A TPB említett ülését követően ugyanis a következő ülésen a testület elfogadta a Szakirodalmi Információs Munkacsoport megalakítását, ki-nevezte azok tagjait. Elfogadva a koncepció vonatkozó javaslatát, ez a Munkacsoport szervezetileg úgy állt össze, hogy egyfelől szűk körű, de hatékonyan tanácsadó jellegű legyen, másfelől magába foglalja az egyes főhatóságok felelős vezetőit és mellettük a szakirodalmi informatika képviselőit. Így számítani lehet rá, hogy a megfogalmazott tanácsok megfelelő kormányzati szintre kerüljenek, és ezeket a tanácsokat szakemberek készítsék elő. Elfogadást nyert az is, hogy a Munkacsoportnak rotációs alapon legyen elnöke és titkára és ne legyen állandó alkalmazottja. Ennek célja a bürokratikus intézkedés minimálisra történő korlátozása volt. *Mádl Ferenc*, a TPB elnöke felkérésére (azóta művelődési miniszter is) a következőképpen állt össze a Bizottság: elnök *Csurgay Árpád* akadémikus, MTA és *Rózsa György*, MTAK; titkár *Horváth Tibor*, az MKE képviselőjében, az OPKM főigazgatója; *Bakonyi Péter* villamosmérnök, az IIF Programtanácsának elnöke; *Geleji Frigyes*, az OMFB alelnöke és *Hermann Ákos*, az OMIKK főigazgatója; *Mader Béla* JATE Könyvtár igazgatója, az MKE képviselőjében; az MKM képviselőjében pedig *Bodó Béla* főosztályvezető és *Sóron László* osztályvezető, továbbá *Serfőző Gusztáv*; a Felsőoktatási és Kutatási Főosztály képviselőjében *Németh Vilmos*; *Vásárhelyi Pál* mérnök, a BMEK igazgatója, az OTKA képviselőjében; végül (és hölgy léteire elsőnek kellett volna említeni) *Zalainé Kovács Éva*, a Könyvtári Kamara elnöke.

Amint a Bizottság összetételéből látható, ez egy „könyvtárbarát” testület, amelyben a könyvtárosok többségben vannak, jöllehet egyik-másik kumulált funkciókkal. A lényeg azonban az, hogy a Munkabizottság azokkal a miniszteri-umokat és TPB-t érdeklő *stratégiai* célokkal foglalkozzék, amelyekkel a kormány figyelmét is rá lehet irányítani olyan országos feladatokra, amelyek nélkül (a vitán tegyük túl magunkat) az „információs társadalom” nem valósulhat meg. A Kamara nyilvánossága előtt némi túlzással bár, de elmondtam, hogy a Szakirodalmi Információs Munkacsoport a szakma *segélycsapatának*, a Kamara és az MKM támogatójának számít, és *semmilyen ambíciója nincs* ezek kirekesztésére, vagy figyelmen kívül hagyására. Ezt azért tartottam szükségesnek hangsúlyozni, mert nyugtalan közéletünkben szakmánk is olykor hajlamos félreértésekre és túlérzékenységre. Különösen azért, mert a Világbank-konstrukcióról is szó van, amivel szemben nagyon a várakozások, de valószínűleg kevesen látják át a végrehajtás bonyolultságát. A Munkabizottság természetesen ebben is segítséget kíván nyújtani már csak azért is, mivel az IIFP bonyolításával kapcsolatban sokéves tapasztalata halmozódott fel azoknak, akik már abban is részt vettek és jól tudják, hogy *évekig tart* egy ilyen program bevezetése és megvalósítása.

A Munkacsoport eddig 3 munkautlést tartott és megpróbálta kidolgozni szakmai tanácsadói elképzeléseit.

Nem fölösleges talán szó szerint idézni Csurgay Árpádnak, a Munkabizottság elnökének Mádl Ferenc miniszterhez intézett levelét (1. sz. melléklet).

A munkabizottság kidolgozta egy minimális program tematikai vázlatát (2. sz. melléklet).

A Munkacsoport megkapta „A magyarországi könyvtárak számítógépfhálózati infrastruktúrális ellátása” helyzetelemzés és javaslat című programját, amely az IIFP gazdag tapasztalatait sűríti össze az új körülmények között. Ez a program egy tömör programszervezési elképzelést is tartalmaz. Ez az egész program, amelyet terjedelme miatt e cikk keretében nem tudunk közölni, természetesen rendelkezésére áll az érdeklődőknek a Munkacsoport titkáranál.

Ugyancsak elkészült Mader Béla tollából „A felsőoktatási könyvtárak fejlesztése. Világbanki projekt. Könyvtári automatizálás” c. dolgozat is.

A Munkabizottság minden bizonnyal némi bővítésre szorul, mivel a nagy interdiszciplináris (OTKA, MTA stb.) és az ágazati területek (pl. egyetemi könyvtárak képviselői) és a szakmai érdekképviseletek (Kamara, MKE) mellett célszerűnek látszik kibővíteni a Bizottságot néhány olyan nagy ágazat képviselőjével, amelyek jelenleg még nincsenek benn a Bizottságban. Ilyen pl. a népjólét – orvostudomány, mezőgazdaság és fölmerült a főváros képviselete is.

Ezzel az írásos tájékoztatással, amivel tulajdonképpen nyomatékosan akartam adni a kamara előtt elhangzott szabad szóbeli tájékoztatásnak, talán képet és eligazítást nyújt arról a bonyolult feladatról, amiben a munkacsoport is részt vállal egyéb szervek mellett. A munkacsoport úgy képzei, hogy *nyitottan* működik és a különböző szakkérdésekben megkeresi az *adott területek legjobb szakembereit*. Személyes véleményemként mondom, hogy feltétlenül szükségesnek tartom a továbbiakban, hogy *közgazdász és szociológus* elemzők is vegyenek részt a munkában. Kézenfekvő, hogy a *primér irodalom* beszerzésére egy külön munkacsoportot kell létrehozni, a könyvtári informatika tekintetében véleményem szerint az IIFP már eddig is letette a garast, ami persze nem zárja ki, hogy még mások is bekapcsolódhassanak.

A lényegét szeretném összefoglalni a megalakult munkacsoporttal kapcsolatban: a kormányzat végre létrehozott egy olyan szakmai tanácsadó szervet, amelynek *véleményét közvetlenül* is igényli: egy olyan koncepció keretében folyik tovább a munka, amelynek főbb pontjait az érintett főhatóságok magu-

kévvá tették, maguk is fontosnak tartják a téma *kormány szintre* történő kerülését és elfogadottá vált, hogy a fejlesztés alapja *szелеktivitás*, ami lehetővé teszi – és csak ez teszi lehetővé – az *egész szakma munkamegosztáson* alapuló további fejlesztését.

E sorok szerzőjének nincs illúziója afelől, hogy mivel *egy új konstrukcióról* van szó és a valóságos feladatokhoz kell rendelni az eszközöket, nem pedig valamilyen előre elképzelt torta körül kell tülekedni egy nagyobb darab kivágásáért, valós és látszólagos érdekellentétek fogják kísérni a további munkát. Mindenesetre pozitív jel volt, hogy a Kamara nyilvánossága előtt elhangzott tájékoztatáshoz a hozzászólások érték voltak, elfogadni látszottak, hogy *egy közös ügy* képviseléről van szó. Azt hiszem, ez ma a legtöbb, amit a szakma magának kívánhat.

Rózsa György

1. sz. melléklet

Dr. Mádl Ferenc
miniszter

/Ig.1993.04.23. 430/93.3.4/

Művelődési és Közoktatási Minisztérium, Budapest

Tisztelt Miniszter Úr!

A TPB november 30-i ülésén hozott határozat értelmében a Szakirodalmi Információpolitika Munkabizottsága megalakult április 19-én tartott alakuló ülésével.

A Munkabizottság működését a TPB tanácsadó testületének képzeli el. Programja szerint a tájékoztatásügy stratégiai problémáival kíván foglalkozni, amelyek kormányzati szintű megítélést vagy döntést kívánnak. Figyelme így az egyetemi könyvtárakra, országos szakkönyvtárakra és – közvetítő szerepkörükénél fogva – a megyei könyvtárakra terjed ki, továbbá néhány összkönyvtári